

ภูมิลักษณะ คืออะไร

ภูมิลักษณะ (Landform) หมายถึง สภาพต่างๆ ไปของผิวโลก ซึ่งประกอบไปด้วยสิ่งที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น อันได้แก่ ความสูงต่ำของผิวโลก ทางน้ำและแหล่งน้ำ ถนน เมือง เป็นต้น สิ่งที่อยู่บนผิวโลกแต่ละอย่างเป็นต้นว่าภูเขา หรือหุบเขา ที่เรียกว่า "ภูมิลักษณะ"

ประเทศไทยมีลักษณะภูมิประเทศเด่น 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1. เขตทิวเขา - ภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคใต้** เนื่องจากทั้ง 3 ภาค มีแนวทิวเขากันกันต่อเนื่องตลอด โดยทิวเขาเหล่านี้ต่อเนื่องมาจากเทือกเขาหิมาลัยที่โค้งลงมาทางใต้ ผ่านประเทศจีน พม่า ไทย และมาเลเซียตามลำดับ ยกตัวอย่างเช่น ทิวเขาถนนธงชัย ทิวเขาตะนาวศรี ทิวเขานครศรีธรรมราช และทิวเขาสันกาลาศรีเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีทิวเขาบริเวณส่วนอื่น ๆ ของประเทศไทย เช่น ทิวเขาหลวงพระบาง ทิวเขาผีปันน้ำ ทิวเขาเพชรบูรณ์ ทิวเขาพนมดงรัก และทิวเขาวรรทัด
- 2. เขตที่ราบสูง - ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ** ซึ่งเรียกกันว่า ที่ราบสูงโคราช มีลักษณะเป็นขอบสูงชัน 2 ด้าน คือ ขอบทางด้านทิศตะวันตก เป็นแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์ ซึ่งยกตัวสูงขึ้นไปจากที่ราบภาคกลาง และขอบทางด้านทิศใต้ ซึ่งติดกับที่ราบของราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นแนวเทือกเขาสันกำแพงและพนมดงรัก ขอบสูงชันทั้ง 2 ด้านจะค่อย ๆ ลาดลงเป็นแอ่งทางตอนกลาง ซึ่งแยกออกจากกันเป็น 2 แอ่ง โดยมีทิวเขาภูพานเป็นแนวกั้นแอ่งทางตอนเหนือเรียกว่า แอ่งสกลนคร ส่วนแอ่งทางด้านใต้เรียกว่า แอ่งโคราช
- 3. เขตที่ราบ - ภาคกลาง** เป็นที่ราบดินตะกอนที่กว้างขวางที่สุดของประเทศไทย มีแม่น้ำเจ้าพระยาและสาขา แม่น้ำอื่น ๆ ไหลผ่าน ส่วนที่ราบอื่น ๆ ที่สำคัญเช่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและแม่น้ำชี ในภาคเหนือมีที่ราบลุ่มน้ำระหว่างภูเขา เป็นต้น ส่วนทางภาคตะวันออกเฉียงและภาคใต้ มีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งทะเล

(แหล่งข้อมูล - ศูนย์ภูมิศาสตร์โอลิมปิก โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา)

ลักษณะการแบ่งภาค - ตามเกณฑ์ทางภูมิศาสตร์ จะต้องแบ่งเป็น 6 ภาค

1. ภาคเหนือ ลักษณะ เทือกเขาใหญ่ แม่น้ำ ที่ราบระหว่างภูเขา
2. ภาคอีสาน ลักษณะ ที่ราบกว้างใหญ่
3. ภาคตะวันตก ลักษณะ เทือกเขา และที่ราบเล็กๆ
4. ภาคกลาง ลักษณะ ที่ราบลุ่ม แม่น้ำกว้างใหญ่
5. ภาคตะวันออก ลักษณะ ที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ และเทือกเขาเล็กๆ
6. ภาคใต้ ลักษณะ เทือกเขาและที่ราบชายฝั่งเล็กๆ

(แหล่งข้อมูล - <https://panyasociety.com>)

แผนที่ท่องเที่ยว (tourist map) เป็นแผนที่ที่จัดทำขึ้นเพื่อแนะนำสถานที่นั้นเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว โดยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งและสถานที่ที่จำเป็นและเกี่ยวข้องการท่องเที่ยว เช่น เส้นทางคมนาคมทั้งทางบก เรือ อากาศ ที่พัก ร้านอาหาร ภัตตาคาร ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ชายหาด น้ำตก เกาะ แ่ง ภูเขา อุทยาน เป็นต้น

(แหล่งข้อมูล - <https://www.trueplookpanya.com/>)

<p>ถ้ำ (Cave) - ช่องที่เป็นโพรงลึกเข้าไปในพื้นดินหรือภูเขา อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์กระทำขึ้น มีขนาดใหญ่พอที่มนุษย์สามารถเข้าไปได้</p> <p style="text-align: right;">(แหล่งข้อมูล - https://dictionary.orst.go.th/)</p>
<p>แหลม (Cape) - แผ่นดินที่ยื่นล้ำออกไปในทะเลหรือมหาสมุทร</p>
<p>คาบสมุทร (Peninsula) - ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมเกือบรอบ มักต่อเนื่องกับผืนแผ่นดินใหญ่เป็นคอคอด หรือยื่นยาวออกไปในทะเล</p>
<p>คอคอด (Isthmus) - แผ่นดินที่กั้นคอคอด และมีน้ำล้อมรอบอยู่ทั้ง 2 ด้าน ตรงที่กั้นคอคอดจะเชื่อมต่อระหว่างแผ่นดินใหญ่ 2 แห่ง</p>
<p>เกาะ (Island) - ส่วนของแผ่นดินที่มีน้ำล้อมรอบ</p>
<p>ภูเขา (Mountain) - พื้นที่ที่มีระดับสูงชันจากบริเวณรอบ ๆ ตั้งแต่ 600 เมตรขึ้นไป</p>
<p>หุบเขา (Valley) - ภูมิประเทศที่เป็นเส้นเป็นแนวยาว 2 ข้างขนานด้วยพื้นแผ่นดินสูง หรือภูเขา หรือเทือกเขา</p>
<p>ที่ราบ (Plain) - ภูมิประเทศที่เป็นที่ราบ อาจจะมีเรียบหรือมีลักษณะเป็นลูกคลื่น โดยความสูงต่ำของพื้นที่ในบริเวณนั้นจะแตกต่างกันไม่เกิน 150 เมตร</p>
<p>ทะเลสาบ (Lake) - ห้วงน้ำใหญ่ที่มีแผ่นดินล้อมรอบ มี 2 ชนิด คือ น้ำจืด และน้ำเค็ม</p>
<p>ปากน้ำ (Estuary) - บริเวณที่ลำน้ำหนึ่งไหลลงมารวมกับลำน้ำอีกสายหนึ่งที่มีขนาดใหญ่พอ ๆ กัน หรือบริเวณที่ลำน้ำใหญ่ไหลลงสู่ทะเลหรือทะเลสาบ บางทีใช้เรียกทางเข้าอ่าวจากมหาสมุทรหรือทะเลสาบฝั่ง</p>
<p>ป่า (Forest) - สถานที่ที่มีต้นไม้ต่าง ๆ ขึ้นมาอยู่มาก</p>
<p>ทะเลทราย (Desert) - บริเวณที่กว้างใหญ่เต็มไปด้วยทราย มีอากาศหนาวจัดในเวลากลางคืนและร้อนจัดในเวลากลางวัน ยากแก่การดำรงชีวิต มีพืชขึ้นอยู่น้อยมาก</p>
<p>ทะเล (Sea) - ห้วงน้ำเค็มที่กว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร</p>
<p>ชายฝั่ง (Coast) - แถบแผ่นดินนับจากแนวชายทะเลขึ้นไปบนบกจนถึงบริเวณที่มีลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัด</p>
<p>น้ำตก (Waterfall) - น้ำที่ซึ่งอยู่บนเขาตกลงมาที่หน้าผาสูงลงมาสู่พื้นล่าง</p>
<p>หน้าผา (Cliff) - ด้านของภูเขาที่มีแผ่นดินตั้งชัน</p>
<p>แก่ง (Islet) - แนวหินหรือโขดหินที่กีดขวางทางน้ำ มักจะมีตามต้นแม่น้ำ</p>
<p>แม่น้ำ (River) - ลำน้ำใหญ่ซึ่งเป็นที่มารวมกันของลำธารเล็ก</p>
<p>ภูเขาไฟ (Volcano) - ภูเขาที่เกิดขึ้นโดยการปะทุของหินหนืดร้อน แรงดันสูงได้เปลือกโลก</p>
<p>ลาวา (Lava) - หินหนืดได้เปลือกโลกที่พุ่งไหลออกมาจากปล่องภูเขาไฟ</p>
<p>แม็กมา (Magma) - หินหลอมเหลวที่อยู่ใต้เปลือกโลก</p>
<p>หาด (Beach) - พื้นที่ชายฝั่งที่มีทรายหรือกรวด มักพบที่ชายทะเล</p>
<p>อ่าว (Bay) - ส่วนของมหาสมุทร ทะเล หรือทะเลสาบ ที่ลำน้ำเข้าไปในฝั่งหรือในแผ่นดิน มีลักษณะเว้าโค้งและเปิดกว้าง ทำให้มีแนวของชายฝั่งทะเลยาว</p>
<p>สันทราย (Sandbar) - พื้นที่ที่เกิดจากการสะสมของทรายในน้ำ อาจทำให้เกิดเกาะเล็กๆ หรือที่แหลมเล็ก</p>
<p>น้ำพุ (Spring) - น้ำใต้ดินที่ผุดพุ่งขึ้นมาเหนือพื้น มีอุณหภูมิต่ำกว่าอุณหภูมิของร่างกายมนุษย์ อาจมีอุณหภูมิสูงกว่า ซึ่งมีตั้งแต่อุ่นจนถึงเดือดพล่าน</p>
<p>พรมแดน (Border) - เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างสองพื้นที่</p>

ธารน้ำแข็ง (Glacier) - มวลน้ำแข็งที่เคลื่อนตัวอย่างช้า ๆ ลงสู่พื้นที่ต่ำกว่า
ร่องน้ำ (Trench) - ทางน้ำลึกที่เรือแล่นได้ ช่องลึกใต้ทะเลที่มีความลึกมาก
ลำธาร (Stream) - ทางน้ำที่ไหลจากเขา
ป่าชายเลน (Mangrove Forest) - ป่าที่อยู่ตามชายทะเลที่มีเลนและน้ำทะเลขึ้นถึง ต้นไม้ในป่าประเภทนี้มักมีรากงอกอยู่เหนือพื้นดิน เพื่อค้ำยันลำต้น โดยมากเป็นไม้โกงกาง แสม และลำพู
เนินทราย (Sand Dune) - กองทรายซึ่งเกิดจากกระแสลมพัดเอาทรายมาทับถมกันจนเป็นเนินสูง
เนินเขา (Hill) - โคกขนาดใหญ่ที่ค่อยลาดสูงขึ้นจากระดับพื้นปกติ